

"Қазақтелеком" ашық акционерлік қоғамын дамытудың 2003-2005 жылдарға арналған жоспарын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003 жылғы 7 сәуірдегі N 329 қаулысы

"Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуының индикативтік жоспарларын әзірлеудің ережесін бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2002 жылғы 14 маусымдағы N 647 қаулысын орындау үшін, телекоммуникациялар саласын одан әрі дамыту мақсатында Қазақстан Республикасының Үкіметі қаулы етеді:

1. Қоса беріліп отырған:

1) "Қазақтелеком" ашық акционерлік қоғамын дамытудың 2003-2005 жылдарға арналған жоспары;

2) "Қазақтелеком" ашық акционерлік қоғамын дамытудың 2003 жылға арналған аса маңызды көрсеткіштері бекітілсін.

2. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары К.Қ. Мәсімовке жүктелсін.

3. Осы қаулы қол қойылған күнінен бастап күшіне енеді.

Қазақстан Республикасының

Премьер-Министрі

Қазақстан

Республикасы

Үкіметінің

2003

жылғы

7

сәуірдегі

N 329

қаулысымен

бекітілген

"Қазақтелеком" ашық акционерлік қоғамының 2003-2005 жылдарға арналған даму жоспары

Астана, 2003 жыл

Кіріспе

"Қазақтелеком" ашық акционерлік қоғамының 2003-2005 жылдарға арналған даму жоспары (бұдан әрі - Даму жоспары) "Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуының индикативтік жоспарларын әзірлеудің ережесін бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2002 жылғы 14 маусымдағы N 647 қаулысын орындау үшін әзірленді.

Даму жоспары Қазақстан Республикасы Президентінің "Қазақстанның 2030 жылға дейінгі Даму стратегиясын іске асыру жөніндегі одан арғы шаралар туралы" 2002 жылғы 28 наурыздағы N 827 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2002-2004 жылдарға арналған бағдарламасымен сәйкестікке келтірілді.

Даму жоспары Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 4 желтоқсандағы N 1564 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының телекоммуникациялар саласын дамытудың 2001-2005 жылдар кезеңіне арналған даму тұжырымдамасының (бұдан әрі - Тұжырымдама) негізгі ережелеріне негізделген.

Даму жоспары "Қазақтелеком" ашық акционерлік қоғамының (бұдан әрі - "Қазақтелеком" ААҚ) инвестициялық бағдарламасы негізгі бөлімдерінің сипаттамасын қ а м т и д ы .

Құжатта "Қазақтелеком" ашық акционерлік қоғамының болжамды кезеңдегі қызметінің қаржы-экономикалық тиімділігінің өзгеруін сипаттайтын мақсатты көрсеткіштер келтірілген. Өндірістік-қаржылық дамуға талдау жүргізілді, соның негізінде алдағы жылдардағы қызметтің негізгі көрсеткіштерінің болжамы жүзеге а с ы р ы л д ы .

Даму жоспары алдағы кезеңдегі мақсаттарды және қызметтің негізгі бағыттарын белгілейді.

1-бөлім. Ұлттық компанияның жай-күйі және даму перспективалары туралы баяндама.

1-тарау. Ұлттық компанияның миссиясы, оның құрылуы мен қызметінің қысқаша тарихы, компанияны басқарудың ұйымдық құрылымы.

"Қазақтелеком" ААҚ Қазақстан Республикасының жалпы пайдаланымдағы біртұтас телекоммуникациялар желісінің ұлттық операторы болып табылады. Оның миссиясы:

Қазақстан Республикасының бүкіл аумағындағы тұрғындарға байланыстың жалпыға бірдей қол жетімді қызметтерін ұсыну;

қазіргі заманғы телекоммуникациялық технологиялар негізінде экономиканың барлық субъектілерінің, қоғамның және Қазақстанның мемлекеттік өкімет органдарының ақпарат алмасудағы қажеттіліктерін қанағаттандыру.

"Қазақтелеком" ұлттық акционерлік компаниясы республиканың бүкіл аумағына кең көлемдегі байланыс қызметін ұсынатын, ұлттық ауқымдағы жаңадан құрылушы акционерлік қоғамның жарғылық қорына мемлекеттік аймақтық және мамандандырылған телекоммуникация кәсіпорындарының мүлкін табыстау жолымен "Қазақтелеком" ұлттық акционерлік компаниясын (бұдан әрі - ҰАҚ) құру туралы" Қазақстан Республикасы Министрлер Кабинетінің 1994 жылғы 17 маусымдағы N 666 қ а у л ы с ы м е н қ ұ р ы л д ы .

1996 жылғы наурызда мөлшері 12.1 млрд. теңгені құраған жарғылық қор көлемінде акциялардың бастапқы эмиссиясы тіркелді.

"Қазақтелеком" ҰАК Жарғысына Қазақстан Республикасы Азаматтық Кодексінің талаптарына сәйкес өзгерістер енгізілді және Қазақстан Республикасының әділет органдары "Қазақтелеком" ҰАК-ті "Қазақтелеком" ашық акционерлік қоғамына қайта тіркеуді жүргізді (А N 084256 сериялы заңды тұлғаны 1997 жылғы 20 ақпандағы мемлекеттік қайта тіркеу туралы куәлік).

"Қазақтелеком" ААҚ мынадай негізгі қызметтер көрсетеді:
жергілікті, қалааралық, халықаралық телефон байланысы;
телеграф, телекс, деректер беру;
спутниктік байланыс;
сым арқылы радиохабар тарату;
байланыс арналарын жалға беру.

"Қазақтелеком" ААҚ жалпы пайдаланымдағы телекоммуникация желілерін құрады, оларға иелік жүргізеді және басқарады. "Қазақтелеком" ААҚ 1996 жылғы 5 қарашада берген N МТК 000001 лицензия "Қазақтелеком" ААҚ-ға жалпы пайдаланымдағы телекоммуникациялар желісі үшін 2011 жылға дейін Қазақстандағы халықаралық және қалааралық қызмет көрсететін айрықша провайдер болу құқығын береді.

"Қазақтелеком" ААҚ Жарғылық капиталы бір акция үшін әрқайсысының номиналы 1000 теңге 10 922 876 жай акциялардан (дауыс беретін) және 1 213 653 дауыс бермейтін артықшылықты, акциялардан тұрады.

Артықшылықты акциялар үлесі жарғылық қордың 10 пайызын құрайды, олардың дивидендтер алу және тарату кезінде артықшылығы бар, бірақ өз акционерлеріне - жеке және заңды тұлғаларға дауыс құқығын бермейді.

Акциялардың мемлекеттік пакеті акционерлік капиталдың 50 пайызын және қосылған 1 акцияны құрайды, "Саят, Жолшы, Дархан және Бадо" ЖШС акциялардың 30 пайызына иелік етеді, акциялардың 10 пайызы жеке меншік компаниялардың: The Bank of New York, ALG Silk Fund Limited, Бителеком иелігінде.

"Қазақтелеком" ААҚ өзінің құрамында оңашаланған құрылымдық бөлімшелер (филиалдар) бар, басқарылуы орталықтандырылған бірыңғай заңды тұлға:

14 облыстық телекоммуникациялар дирекциялары (бұдан әрі - ОТД);

"Астанателеком" қалалық телекоммуникациялар орталығы;

"Алматытелеком" қалалық телекоммуникациялар орталығы;

Корпоративтік сату дирекциясы;

"Алыспен байланыс" бірлестігі;

Радиоландыру орталығы;

Радиотехникалық бірлестік;

Телекоммуникациялар және инфрақұрылым объектілерін салу жөніндегі дирекция;

Пайдалану-шаруашылық бірлестігі;

"Телеком-комплект" дирекциясы;
Кәсіби біліктілігін арттыру орталығы.
"Қазақтелеком" ААҚ басқару органдары мыналар болып табылады:
Жоғарғы орган - акционерлердің жалпы жиналысы;
Басқару органы - Директорлар кеңесі;
Алқалық атқарушы орган - Басқарма;
Бақылау органы - тексеру комиссиясы.

2-тарау. Жұмыс істеген жылдардағы өндірістік-қаржылық дамуын талдау

КСРО ыдырағанға дейін Қазақстанның бастапқы байланыс желісі бірыңғай автоматтандырылған байланыс жүйесінің бастапқы желісін салудың негізгі қағидаттары бойынша құрылып келді. Бастапқы желі толығымен ұқсас болды. Магистральдық кабельдік және радиорелелік желілер негізінен одақтық байланыс желілерінің (Ташкент - Москва, Алматы - Новосибирск, Ресей - Қазақстан - Түркменстан және басқалары) жалғасы болып табылды. 1992 жылға дейін Қазақстан алыс шетелдерге дербес байланысқа шыға алмайтын еді. Алыс шетелдермен байланыс Ресей арқылы қолмен қосу әдісімен жүзеге асырылатын. Австралиямен "Телстра" (30 бірлік) және Израильмен "Безек" (30 бірлік) бірінші тікелей спутниктік халықаралық арналарының ашылуымен халықаралық телефон сөйлесулері автоматтық әдіспен ұ с ы н ы л а т ы н б о л д ы .

Қазақстан бүгінде "Қазақтелеком" ААҚ салған және басқаратын, ТМД елдеріндегі және алыс шетелдердегі 172 телекоммуникациялық операторлармен қарым-қатынас жасайтын толығымен дербес желіге ие болып отыр.

1998 жылы Қытай шекарасы - Алматы - Тараз - Шымкент - Өзбекстан шекарасы трассасы бойынша Транс-Азия-Еуропа (бұдан әрі - ТАЕ) талшықты-оптикалық байланыс желісінің қазақстандық телімінің құрылысы аяқталды. Супермагистраль арқылы Қазақстан цифрлық арналармен әлемнің, ТМД және Орта Азияның көптеген елдерімен қосылды. ТАЕ Алматы, Тараз, Шымкент, Талдықорған қалалары және осы магистральдің бойында орналасқан аудан орталықтары арасындағы ақпараттық ағындарды беруді қамтамасыз етті. Жамбыл және Оңтүстік Қазақстан облыстарының осы супермагистраль трассасы бойында орналасқан аудан орталықтарында DRX-4 цифрлық автоматтық телефон станциялары (бұдан әрі - АТС) орнатылды.

Бастапқы желіде цифрлық радиорелелік желілер (бұдан әрі - РРЖ) салынды. 1998 жылы Астана-Петропавл РРЖ пайдалануға берілді. Астана-Алматы және Астана-Қостанай РРЖ-ні қайта құру осы телімдердегі ұқсас радиорелелік жабдықтарда цифрлық арналар ұйымдастыруға мүмкіндік берді. Қостанай-Жітіқара және Қостанай-Қашар РРЖ құрылысы аяқталды.

Петропавл-Кормиловка (Ресей) трассасының Солтүстік талшықты-оптикалық байланыс желісінің құрылысы аяқталды.

Алматы қаласындағы ОРБИТА станциясын қайта құру жүргізілді, ол ИНТЕЛСАТ стандартына сәйкестік сертификатын алды. ИНТЕЛСАТ-902 спутнигі арқылы Германияға, Англияға, Швейцарияға, Ресейге, БАЭ, Канадаға жаңа бағыттар ашылды.

Алматы, Ақтау, Атырау қалаларында ЕЗ ИНТЕЛСАТ стандартындағы стансалар орнатылды және Алматы-Ақтау Алматы-Атырау, Ақтау-Атырау бағыттары бойынша спутниктік байланыстың магистральдық арналары ұйымдастырылды. Спутниктік жүйенің құрылып жатқан Ұлттық желісі арналық беру жылдамдығы 8 кбит/сек. болатын дауыстық сигналдармен алмасуға арналған.

1998 жылдан бері екі бірдей ұзақ мерзімдік жобаны - әмбебап таксофондарды енгізу және бос желілік сыйымдылық жетпеген кезде жаңа абоненттерді іске қосу проблемасын тиімді түрде шешуге мүмкіндік беретін абоненттік тығыздау аппаратурасын енгізуді іске асыру жөнінде жұмыс жүргізілуде.

Қазақстанда 1999 жылдан бастап жергілікті телефон желісінде телефон қосуларының құнын уақыттық есептеу жүйесі (бұдан әрі - ТҚУЕ) енгізіле бастады. ТҚУЕ енгізу республикамыздың үш қаласында - Қарағандыда (107600 нөмір), Жезқазғанда (31900 нөмір) және Лисаковскіде (8400 нөмір) басталған болатын.

Уақыттық есептеуді енгізу оған сәйкес табиғи монополия субъектілері есептеу аспаптарын орнатуға міндетті "Табиғи монополиялар туралы" Қазақстан Республикасының 1998 жылғы 9 шілдедегі Заңын орындау үшін және әлемдік қоғамдастықта өзара байланысқан телекоммуникациялар желілерінің байланыс операторлары арасындағы жалпы жұрт қабылдаған өзара есеп айырысу қағидағтарын іске асыру мақсатында жүргізілуде.

Кіріс 1995 жылы 15,1 млрд. теңгеден 1998 жылы 23,5 млрд. теңгеге дейін өсті. 1999 жыл "Қазақтелеком" ААҚ үшін дағдарыс жылы болды. Кіріс мөлшері 29,9 млрд.теңгені, доллармен есептегенде 249 млн. АҚШ долларын құрады. Бұл іс жүзінде 1995 жылғы деңгейге қайта оралуды білдіреді (247 млн.АҚШ долл.).

Қаржылық нәтиженің құлдырауын болдырмау мақсатында "Қазақтелеком" ААҚ бірқатар шаралар қолданды, оның ішінде "Қазақтелеком" ААҚ қайта құрылымдау және қызметкерлер санын оңтайландыру жүргізілді. Нәтижесінде "Қазақтелеком" ААҚ-тың 1 қызметкеріне есептегендегі кіріс ұдайы жоғарылаумен болды. Халықаралық трафиктің төмендеуі еліміздің өз ішіндегі трафиктің өсуімен өтелді.

"Қазақтелеком" ААҚ ішкі ресурстарын жұмылдыру 2000 жылы экономикалық дағдарыс салдарын еңсеруге мүмкіндік берді. 1 қызметкерге есептегендегі кіріс 2000 жылы жоғарғы көрсеткішке - 1254 мың теңгеге жетті.

1995 жылдан 1999 жылды қоса алғандағы кезеңде салықтар және бюджетке төлемдер 32,9 млрд.теңге соманы құрады.

Талдау жүргізілген кезең "Қазақтелеком" ААҚ көрсететін қызмет үшін белгіленген

тарифтердің тұрақтылығымен сипатталғанын айту қажет. Тек 1999 жылы жергілікті байланыс қызметіне тарифтер 8 пайызға жоғарылады, ал тарифтердің артуы орта есеппен 3 - 5 % көтерілді.

Кірістердің өсуіне негізінен байланыс құралдарын дамыту мен жаңғырту және жаңа қызмет түрлерін енгізу жөніндегі шараларды іске асырумен байланысты іс-шаралар есебінен қол жеткізілді. Өткен жылдардың инвестициялық бағдарламасының жобаларын ойдағындай жүзеге асырудың айқын салдары ұқсас АҚТС-ті цифрлыққа ауыстыру нәтижесіндегі қалааралық телефон байланысы және жергілікті байланыс қызметіне деген сұраныстың арта түсуі болып отыр.

3-тарау. 2000-2001 жылдардағы қаржы-экономикалық қызметтің нәтижелері, өндірістік көрсеткіштердің өсу себептерін негіздеу арқылы 2002 жылы күтілетін көрсеткіштер

3.1. 2000 жылдың қорытындылары

2000 жыл "Қазақтелеком" ААҚ үшін оның алдына қойылған перспективалық даму міндеттеріне қол жеткізуде, жалпы ұлттық тұрғыдан зор маңызы бар жоғары технологиялық телекоммуникациялық желіні қалыптастыруға бағытталған бірқатар басым инвестициялық жобаларды іске асыруда түбегейлі өзгеріс кезеңі болды.

Республикамыздың тұрғындарын осы саладағы қазіргі заманғы әлемдік жетістіктер талабына жауап беретін қызметтердің толық пакетімен қамтамасыз ететін "Kazakhstan Online" бірыңғай Ұлттық деректер беру желісі құрылды.

Ақмола облысының Шортанды ауданында тұңғыш рет сымсыз байланыс (радиоену) бойынша сынама-жоба іске асырылды.

Негізгі телефон аппараттарының (бұдан әрі - НТА) абсолютті түрде өсуі, сондай-ақ соңғы он жыл ішінде бірінші рет ауылдық жерлерде НТА-ның өсуі байқалды.

Бухгалтерлік есептің қазақстандық стандарттары бойынша аудиттелген есептеме бойынша "Қазақтелеком" ААҚ 2000 жылы қызмет көрсетуді іске асырудан алған кірістер 38,6 млрд.теңгені, негізгі қызмет бойынша шығыстар 33,7 млрд.теңгені құрады.

Таза пайда 2,9 млрд. теңгеге жетті.

Бұл ретте "Қазақтелеком" ААҚ менеджментінің көрсетілетін қызмет түрлерін әртараптандыруға және деректер беру, Интернет, жоғары сапалы бизнес-желілері тәрізді жаңа рыноктарды игеруге бағытталған ставкасының негізділігін көрсете отырып жаңа қызмет түрлерін көрсетуден түсетін кірістері озық қарқынмен өсті.

Қалааралық, халықаралық телефон байланысы бойынша іске асырудан түскен кіріс

30%-ға, жергілікті телефон байланысынан түскен кіріс 21%-ға өсті.

Салық пен бюджетке төлемдер 11,6 млрд. теңгені, өткен кезеңмен салыстырғанда 145%-ды құрады.

3.2. 2001 жылдың қорытындылары

"Қазақтелеком" ААҚ үшін 2001 жыл жоғары өндірістік және қаржылық көрсеткіштермен атап өтілді. Мәселен, негізгі қызметтен алынған кіріс 45,9 млрд. теңгені құрады. 2000 жылмен салыстырғанда кірістің өсуі 19% құрады. "Қазақтелеком" ААҚ тарапынан телекоммуникациялар желісін кеңейту және жаңарту жөнінде жүргізілген жұмыстар, ел экономикасының жаппай жандануы, мақсатты түрдегі тарифтік саясат көрсетілетін қызмет көлемінің ұлғаюына әкелді.

Трафик көлемі жөніндегі жоспарды асыра орындау есебінен қалааралық және халықаралық сөйлесулер бойынша өсу 2000 жылы 30%-ды құрады. Жергілікті желі бойынша НТА және жаңа қондырғылардың өсуі есебінен 11%-ға өсуі байқалады. Смарт-карталар сату, деректер беру желісінің қызметі тәрізді жаңа қызмет түрлері бойынша едәуір өсу барын айту қажет, Kulan желісінен, IPLC жалға беруден, оларды сатудан түскен табыс 88% сомасында өсті.

Операциялық қызметтің шығыстары 34,1 млрд.теңге сомасын, оның ішінде өндірістік өзіндік құн бойынша 26,8 млрд.теңгені құрады (өсуі - 6,6%). Бұл ретте кезең шығындары 2000 жылдағымен салыстырғанда 15%-ға төмендеді және жоспар бойынша 8,1 млрд.теңге болғанда 7,3 млрд.теңгені құрады.

Таза кіріс 8,6 млрд.теңгеге жетті, бұл 2000 жылғы деңгейден 3 есе көп. 2002 жылғы 15 мамырда өткен акционерлердің жылдық жалпы жиналысында 2001 жылдың қорытындылары бойынша жай акцияларға таза кірістің 20%-ы мөлшерінде дивидендтер төлеу туралы шешім қабылданды. 1 акцияға кіріс 155,97 теңгені құрады.

2001 жылы қалааралық және халықаралық телефон трафигі өткен жылдың деңгейінен 30%-ға асып түсіп, 1101 млн. минутты құрады.

Деректер беру желісінің (Интернет желісіне қол жетімділік, электрондық почта, факсимильдік және дауыстық хабарлар беру, телеконференциялар, деректер беру және цифр түрінде ұсынылатын кез келген ақпаратты беру) одан әрі дамуы және осы қызметтерге деген зор сұраныс Internet желісі арналарында уақытты алудың өсуіне әсер етті, бұл 2000 жылдағымен салыстырғанда 89%-ға өсе отырып, 204,8 млн.мин. құрады.

Батыс талшықты-оптикалық магистральдың негізгі екі сегменті құрылысының аяқталуы байланыс желісін жаңғыртудағы және дамытудағы принципті жетістік болды.

Ұлттық ақпараттық супермагистраль (бұдан әрі - ҰАСМ) құрылысын жалғастыру шеңберінде жобалау-ізвестіру жұмыстары жүргізілді және ҰАСМ Шығыс тармағының жұмыс с ы з б а л а р ы ә з і р л е н д і .

Астана қаласында 6572 порттық екінші халықаралық коммутация орталығының (бұдан әрі - ХКО) пайдалануға берілуі Қазақстан телекоммуникациялар желісін дамыту және жаңғырту жолындағы маңызды кезеңнің бірі болды.

2001 жылы жергілікті желіні цифрландыру жұмыстары жалғасты. Облыс орталықтары мен облыстық бағыныстағы қалаларда жалпы сыйымдылығы 186 мың нөмірлік жабдықтар орнатылды. Бұдан басқа Ақмола, Атырау, Ақтөбе, Шығыс Қазақстан, Батыс Қазақстан, Қостанай, Павлодар, Солтүстік Қазақстан, Оңтүстік Қазақстан, Қызылорда облыстарының аудан орталықтарында жалпы сыйымдылығы 32 мың нөмірлік цифрлық жабдықтар орнатылды.

Уақытпен есептеуді барлық жерлерде енгізу жұмыстары жалғасын тапты. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 26 маусымдағы N 873 "Қазақстан Республикасының телекоммуникация желілеріндегі жергілікті телефон қосылыстарының құнын есептеудің уақыттық жүйесін енгізу туралы" қаулысымен бекітілген жоспар-кестеге сәйкес ТҚУЕ енгізуді 68 елді мекенде үш кезеңде өткізу белгіленді:

2001 жылы - Қостанай, Ақтау, Рудный қалалары - жоспарлы сыйымдылық - 134000 нөмір ;

2002 жылы - Астана, Орал, Көкшетау, Ақтөбе, Талдықорған, Атырау, Қызылорда, Павлодар, Петропавл, Тараз, Өскемен, Шымкент қалалары - жоспарлы сыйымдылық - 670000 нөмір ;

2003 жылы - Алматы қаласы және Алматы, Ақмола, Қостанай, Қызылорда, Павлодар, Солтүстік Қазақстан, Жамбыл, Шығыс Қазақстан, Батыс Қазақстан, Оңтүстік Қазақстан, Қарағанды облыстарының қалалары - жоспарлы сыйымдылық - 800000 нөмір .

Ұқсас желі уақыттық есептеу аппаратурасымен қосымша жабдыкталады, қазіргі уақытта 2001 жылы ТҚУЕ енгізілген қалаларда "Микронет" және "ELISIS" фирмаларының аппаратуралары жұмыс істейді.

2001 жылы Павлодар, Шымкент, Қарағанды, Атырау, Қостанай және Өскемен қалаларында SDH қалалық сақиналары пайдалануға берілді.

Осылайша, Қазақстанның 11 облыс орталықтарында орнатылған цифрлық көліктік желілер ҚТС жүйесінде станцияаралық байланыс сапасын жақсартумен бірге, ақпараттың барлық түрлерін, оның ішінде деректер беру, бейнеақпарат және басқа да мультимедиялық қызметтер көрсетуді ұйымдастыруға мүмкіндік беруде.

2001 жылы абоненттік мультисервистік қатынау желісінің құрылысы сыналып байқалды, "Қазақтелеком" ААҚ интеллектуалдық желісін құру жобасы басталды.

3.3. 2002 жылы күтілетін көрсеткіштер

"Қазақтелеком" ААҚ күш-жігері 2002 жылы бірыңғай техникалық және ұйымдық идеология негізінде жұмыс істейтін және дамитын, жоғары сапалы ішкі және халықаралық алмасуды, телекоммуникация қызметінің барлық түрлерін дамыту үшін қуатты базаны қамтамасыз ететін қазіргі заманғы телекоммуникациялар желісін құруға бағытталды.

"Қазақтелеком" ААҚ-тың 2002 жылға арналған инвестициялық бағдарламасы телекоммуникациялар желісін жаңғырту мен дамытудың мынадай басым бағыттарын белгіледі:

ҰАСМ құрылысын жалғастыру;
жергілікті телекоммуникациялар желісін жаңғырту және дамыту;
деректер беру желісін дамыту;
коммерциялық жобаларды дамыту.

2002 жылы меншікті және заемдық қаражат есебінен жалпы сомасы 14 млрд. доллардан асатын инвестициялық жобаларды іске асыру жүргізілді.

ҰАСМ құрылысын жалғастыру шеңберінде супермагистральдің Шығыс тармағының құрылысы басталды, бұл:

екі ХКО-ны (Солтүстік және Оңтүстік) цифрлық ағындармен жалғастыруға, бұл ұлттық телекоммуникациялар желісінің, халықаралық байланыстың тұрақты жұмысын және трансұлттық транзитті ұйымдастыру үшін аса маңызды;

ТМД және Еуропа елдерінен екінші бағытта Қытайға, Жапонияға, Оңтүстік-Шығыс және Орталық Азияға телекоммуникация трафигі транзитін ұйымдастыруға, осылайша, байланысты ұйымдастырудың оңтайлы схемасын таңдауға мүмкіндік туады;

Павлодар, Көкшетау, Өскемен, Семей қалаларын цифрлы байланыспен қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Жергілікті желіні жаңғырту жұмыстары жалғастырылды. Облыс орталықтарында және облыстарға бағынысты қалаларда жалпы сыйымдылығы 134223 нөмірлік цифрлық АТС-тар орнатылды. Жалпы сыйымдылығы 23788 нөмірлік цифрлық жабдықтар 17 аудан орталықтарында орнатылды. Қалалық телефон станцияларында 67147 нөмірлік цифрлы АТС-тар тәжірибелі пайдалануға енгізілді. Қалалық телефон станцияларында 39564 нөмірлік цифрлы АТС-тар, ал аймақтық желі бойынша 27512 нөмір іске қосылды.

2002 жылы цифрландырудың басым объектілері ретінде Алматы (25596 нөмір), Астана (4500 нөмір), Ақтөбе (12920 нөмір), Қарағанды (11500 нөмір), Павлодар (22000 нөмір), Петропавл (7992 нөмір), Тараз (13909 нөмір) қалалары және Алматы, Ақмола, Батыс Қазақстан, Шымкент және Жамбыл облыстарының аудан орталықтары (елді мекендері) белгіленді.

Бұдан басқа "Қазақтелеком" ААҚ уақыттық есептеу жүйесін жаппай енгізу жұмыстарын жалғастыруда: уақыттық есептеу аппаратураларын, есептеу техникасын, цифрлы АТС-тар, ұйымдастыру техникасын жеткізуге арналған тендер өткізілді,

шоттарды атаулы жеткізуді ұйымдастыру және төлемдерді банк құрылымдары арқылы жинау жұмыстары жүргізілуде, деректер беру жүйесі ұйымдастырылуда.

Бүгінде Орал, Тараз, Павлодар, Петропавл, Қостанай және Өскемен қалаларында монтаж аяқталды, басқа қалаларда жабдықтарды құрастыру жөніндегі жұмыстар жүргізілуде. 2001 жылдың нәтижелері бойынша жай акцияларға дивиденд төлеуден туындаған "Қазақтелеком" ААҚ-тың 2002 жылға арналған инвестициялық жоспарының қысқартылуына байланысты ТҚУЕ енгізу мерзімі 2004 жылдың аяғына ауыстырылды.

Телекоммуникациялар желісі үшін осы заманғы ОКС-7 сигналдық жүйеге көшудің маңызы зор, бұл шақырулардың жоғалуын азайтуға, қолданыстағы жабдықтың өнімділігінің артуына және біріктірулерді орнатудың тиімділігін арттыруға мүмкіндік б е р е д і .

2002 жылы "Ростелекомның" Транс-Сібір байланыс арнасы мен батыс ТОБЖ арқылы айналма ұйымдастыру жобасын іске асыру басталды, бұл магистралдық желінің сенімділік мәселесін шешуге және орасан зор пайдалану шығындарын талап ететін кабельдік және радиорелелік магистральдардың жекелеген учаскелерін босатуға мүмкіндік береді. Ресей өз тарапынан Қазақстан арқылы өтетін Транс-Сібір байланыс желісінің өз учаскесін резервте сақтауға мүдделі.

Бағалау бойынша, негізгі қызметтен түсетін кірістер 2002 жылы 2001 жылдағымен салыстырғанда 20%-ға өсті және 55,3 млрд. теңгені құрады, бұл ретте қалааралық және халықаралық телефон байланысынан түсетін кіріс 21,1% өсті және 34,9 млрд. теңгеге жетті. Жергілікті байланыстан түсетін кіріс 10% өсті.

Операциялық қызмет шығындары 43,1 млрд. теңге сомасында көзделуде, бұл 2001 жылғы деңгейден 26%-ға жоғары. Өнімнің (жұмыстардың, қызметтердің) өзіндік құны 32,6 млрд. теңгені құрады, 2001 жылмен салыстырғанда 21%-ға өсті.

Негізгі құралдарды және материалдық емес активтерді күтіп-ұстауға және жөндеуге жұмсалатын шығындардың өсуі облыс орталықтарында жергілікті атқарушы органдардың тапсырмасы бойынша ОТД ғимараттарының қасбеттерін жөндеуден өткізуге байланысты болып отыр.

Өнім өткізу шығындарының өсуі мекемелерге, атап айтқанда банк және почта мекемелеріне тұтынушыларға ТҚУЕ енгізуге орай есеп айырысу шоттарын, хабарламаларды және ескертпе-хабарларды жеткізу үшін комиссиялық сыйақыларды төлеуге жұмсалатын шығындардың өсуімен байланысты.

Бұдан басқа телекоммуникациялар рыногында бәсекелестіктің күшеюіне және тұтынушыларды енгізілетін жаңа қызмет түрлерімен, оның ішінде интеллектуалдық желілер, қызметтерді біріктіретін цифрлық желі (ISDN), аудиомәтін, Call-Center, т.б таныстыру қажеттілігіне байланысты, "Қазақтелеком" ААҚ жарнама мен маркетинг шығындарын ұлғайтуға мәжбүр.

Инвестициялық жобаларды қаржыландыру, сондай-ақ айналымдағы капиталды толықтыру үшін заем қаражаты - тауарлық, инвестициялық және банк несиелері

п а й д а л а н ы л а д ы .

Инвестициялық және тауарлық несиелерді тарту жабдықтар мен қызметтерді жеткізушілерді таңдау бойынша өткізілетін тендерлердің нәтижелері негізінде жүргізіледі. Инвестициялық немесе тауарлық несиелер шеңберінде қаржыландыру туралы ұсыныстар көп жағдайларда тендерге қатысушылардан түседі. Бірақ тендер шарттарына сәйкес "Қазақтелеком" ААҚ тендер жеңімпазы ұсынған алдын ала шарттарды жақсарту жөнінде келіссөз жүргізу құқығын өзіне қалдырады. Мұндағы негізгі сипаттамалар таза ақша ағынына баға беру, сыйақының нақты және тиімді ставкасы бойынша қаржыландырылу құны, қамтамасыз ету нысаны болып табылады.

2002 жылдың 1 қазанына алғанда тауарлық несиелер бойынша орташа тиімді ставка 7,69% мөлшеріндегі жылдықты, инвестициялық несиелер бойынша - 6,96% жылдықты құрайды. Қазіргі міндеттемелер бойынша қаржыландырудың инвестициялық несиелер бойынша орташа мерзімі шамамен 8,6 жыл, тауарлық несиелер бойынша - 5,1 жыл құрайды.

Жасалған шарттарға сәйкес 2002 жылдың 9 айында Siemens, Alcatel, Fujitsu Siemens, Netas, Iskratel, ECI, Telspec, Sumitomo жеткізушілерінің несиелері бойынша есептелген пайыздар 199 520 мың теңгені құрады.

Қалыптасқан практикаға сәйкес, айналымдағы капиталды толықтыру үшін несиелік қаражат тарту, жаңартылатын (жаңартпалы) несиелер шеңберінде несиелер беруге жасасқан Келісімдер шеңберінде жүргізіледі. Банк несиелері бойынша орташа тиімді ставка 5,75% жылдықты құрайды. Банк несиелерін жабу мерзімі, әдетте, өте қысқа (бір жылға дейін).

2002 жылы таза табыс болжам бойынша 8,7 млрд. теңгені құрады.

Монтаждалған жалпы сыйымдылықты 2389 мың нөмірге жеткізу жоспарланған, цифрландыру деңгейі 41%-дан асты. Абоненттер саны 2082 мың адамға жетті, телефон тығыздығы 100 тұрғынға 13,8 ОТА-дан асты.

2001 жылдың қорытындылары бойынша жай акцияларға дивидендтер есебінде 1,7 млрд. теңге аударылды, оның ішінде мемлекеттік пакетке 946,5 млн. теңге.

Бағалау бойынша бюджетке ҚҚС - 3,6 млрд. теңге, заңды тұлғалардан алынатын табыс салығы - 3,7 млрд. теңге, әлеуметтік салық 2,3 млрд. теңге мөлшерінде аударылды.

2-бөлім 2003-2005 жылдарға арналған даму жоспары

4-тарау. 2003-2005 жылдарға арналған даму жоспары

Жаңа мыңжылдықтың басталуы Қазақстан үшін экономиканың өркендеуімен, іскерлік белсенділіктің жандануымен, тұрғындардың табысының біршама көтерілуімен

атап өтілді. Осы факторлардың барлығы телекоммуникациялық қызметке деген жоғары деңгейдегі сұранысты қалыптастырады және телекоммуникациялар рыногының болжамды кезеңде серпінді түрде дамуын көздейді. "Қазақтелеком" ААҚ міндеті - өзінің ұстанымын сақтап қалу және нығайту, қысқа мерзімде толық бәсекелестік рыногы жағдайында жұмыс істеуге әзірлену және капиталдандыруды ұлғайту.

4.1. Даму серпіні

Кең көлемдегі инвестициялық бағдарламаны іске асыру нәтижесінде болжам бойынша түсетін кіріс 2003 жылы 58,7 млрд. теңгеден 2005 жылы 60,5 теңгеге дейін өседі. 2005 жылы қалааралық және халықаралық байланыс саласынан түсетін кірістің 2003 жылмен салыстырғанда 37,2 млрд. теңгеден 36,6 млрд. теңгеге дейін төмендеуі болжануда, жергілікті байланыстан алынатын кіріс 16% өседі және 13,5 млрд. теңгеге ж е т е д і .

Болжам бойынша таза табыс 2005 жылы 10,1 млрд. теңгеден асатын болады, бұл 2003 жылдағы деңгейден 0,4%-ға жоғары.

Кірістер болжамын іске асыруға мынадай шарттарды орындаған жағдайда қол жететінін атап өту қажет:

жоспарланатын кезеңде "Қазақтелеком" ААҚ-тың қалааралық, халықаралық байланысқа айрықша құқығын сақтау;

жай акцияларға дивидендтердің жыл сайынғы мөлшері таза пайданың 20%-ынан а с п а й д ы ;

тарифтерді өзгерту серпіні жоспарланған көрсеткіштерге сәйкес жүргізілетін б о л а д ы ;

тұтас алғанда экономиканың өсуін сақтау.

Негізгі телефон аппараттарының (НТА) саны 2005 жылы 2003 жылмен салыстырғанда 9% өседі және 2,3 млн. бірлікті құрайды. Қалааралық, халықаралық телефон трафигі (бұдан әрі - ҚХТТ) 6% өседі, 1,5 млрд. минутты құрайды.

Өткізілген өнімнің (жұмыстың, қызметтің) өзіндік құны 2005 жылғы болжам бойынша 2003 жылғы деңгейге 3% өсе отырып 35,7 млрд. теңгені құрайды.

	2002	2003	2004	2005
	баға	болжам	болжам	болжам
Қолданыстағы НТА - барлығы, мың бірлік	2033,8	2129,8	2227,8	2325,8
оның ішінде тұрғындарда	1809,9	1900,4	1993,6	2098,3

Қалааралық, халықаралық телефон трафигі	1291,3	1447,3	1490,2	1535,1
млн. мин.	-	барлығы,		
Оның ішінде: Қазақстан Республикасы шегінде	1169,8	1322,1	1364,4	1409
халықаралық:	121,5	125,2	125,8	126,1
ТМД	108,3	111,8	112,4	112,7
алыс шетелдер	13,2	13,4	13,4	13,4

Сатылған өнімдердің (жұмыстардың, қызметтердің) өзіндік құны 2005 жылы болжам бойынша 2003 жылдың деңгейіне алғанда 3% өсіп, 35,7 млрд. теңгені құрайтын болады.

2005 жылға дейінгі өзіндік құн құрылымын болжау
(млн. теңге)

	2003	2004	2005
	болжам	болжам	болжам
Өзіндік құн, барлығы	34630	35586	35695
Оның ішінде:			
Материалдар	2874	3143	3239
Еңбекке жұмсалатын шығындар		10804	11245
Үстеме шығындар		20952	21205

Өзіндік құн құрылымында материалдардың үлесі 2003 жылы 8,2%-дан 2005 жылы 9% - ға дейін өседі.

Ішкі өндірушілер бағасының өсуімен қатар, шет елдерден жабдықтар сатып алу кезінде доллар бағамының өсуі электр қуатына, отынға, кабельге және қосалқы бөлшектерге жұмсалатын шығыстардың өсуі болжануда. Желіні жаңарту және кеңейту процесінде едәуір мөлшерде жабдықтарды енгізумен байланысты амортизациялық аударымдар да төлемдер де арта түсетін болады.

Болжам бойынша күрделі жұмсалымдар 2003 жылы - 14,2 млрд. теңге, 2004 жылы - 14,2 млрд. теңге, 2005 жылы - 12,3 млрд. теңге құрайтын болады. Аталған қаражаттар телекоммуникациялар желілерін одан әрі дамытуға, халықтың және дамып келе жатқан экономиканың өсіп отырған сұраныстарын қанағаттандыруға жұмсалатын болады.

4.2 Әлеуметтік саясат

"Қазақтелеком" ААҚ-нда әкімшілік мен еңбек ұжымы арасында жасасқан ұжымдық шартқа сәйкес жүзеге асырылатын мақсатты әлеуметтік саясат жүргізілуде.

"Қазақтелеком" ААҚ ұжымдық шартында жұмыс беруші мен қызметкерлердің құқықтары мен міндеттері, еңбек және демалыс режимі, еңбекақы төлеудегі негізгі кепілдіктер, қызметкерлер мен зейнеткерлерді әлеуметтік жағынан қорғау, еңбек қорғау шаралары, қызметкер еңбек ету қабілетінен толық немесе жарым-жартылай айырылғанда берілетін әлеуметтік кепілдіктер мен өтемақылар белгіленген.

Кәсіби біліктілігі төмен және аз төленетін қызметкерлер санатын басым түрде қысқартуға бағытталған қызметшілер құрылымын өзгерту көзделуде. Телекоммуникациялар желісін цифрландыру, жабдықтардың, ақпараттық технологиялардың және бағдарламалық өнімдердің жаңа түрлерін енгізу кәсіби шеберлігі неғұрлым жоғары мамандарды тартуды және тиісінше еңбекақы төлеуді талап етеді.

Қызметкерлерге сапалық сұраныс оларды кәсіби талаптар бойынша сертификаттау арқылы, ал қызметкерлерге сандық сұраныс кадрларды жылжытудың болжамы мен бағалануына сәйкес анықталады. Қызметшілерді тарту, іріктеу және бағалау үшін қызметкерлердің ішкі (ішкі ауысулар) және сыртқы (жаңа қызметкерлерді жалдау) орналасуының оңтайлы қатынасын белгілеу үшін зерттеулер жүргізіледі, ал содан кейін ғана жалдау алғышарттарының жүйесі әзірленеді.

Телекоммуникациялар желісін жетілдіру және ең жаңа цифрлық коммутациялық жүйелер енгізу барысында телекоммуникациялар саласында жоғары білікті мамандар қажет. 1997 жылы Директорлар кеңесі "Қазақтелеком" ААҚ ауылдық жерлерде тұратын мамандарды жергілікті жағдайда оқытуды қолға алуы туралы шешім қабылдады. Оқыту шығындары "Қазақтелеком" ААҚ орталықтандырылған қорынан төленеді. Тұрақты негізде семинарлар өткізіледі, қызметкерлер тұрақты түрде біліктілігін арттыру курстарынан өтеді.

4.3 Қоршаған ортаны, еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы

Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы бойынша жұмыс Қазақстан Республикасының " Еңбек туралы ", " Еңбекті қорғау туралы " заңдарына, өзге де нормативтік құқықтық актілерге, "Қазақтелеком" ААҚ-нда еңбекті қорғау жөніндегі жұмысты ұйымдастыру туралы ережеге және басқа да құжаттарға сәйкес жүргізілуде. Жоғарыда аталған құжаттар негізінде "Қазақтелеком" ААҚ әкімшілігі мен Қазақстан Республикасы байланыс қызметкерлерінің кәсіподағы арасында ұжымдық шарт жасалған, оның талаптары "Қазақтелеком" ААҚ барлық филиалдары үшін міндетті.

Ұжымдық шартқа сәйкес еңбек жағдайларын жақсарту жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыруға бір қызметкердің бір жылдық еңбекақысының заңдарда белгіленген ең

төменгі деңгейінің кем дегенде 30% мөлшерінде қаражат бөлінеді. Онда ғылым мен техниканың ең жаңа жетістіктерін енгізу, табиғи және рухани ескірген жабдықты ауыстыру, үй-жайларда жарық беруді және температура режимін нормадағы деңгейлерге дейін жеткізу жөніндегі талаптар белгіленген.

Еңбек қорғау мақсатына бөлінген қаражат мынадай баптар бойынша жұмсалады:
телекоммуникациялар қызметкерлерінің тиісті санаттары үшін тегін жабдықтаудың салалық нормаларына сәйкес арнайы киім, арнайы аяқ киім, жеке басты қорғау құралдарын сатып алу;

еңбектің зиянды және қауіпті жағдайларында жұмыс істейтін қызметкерлерге кәсіби тәуекелділіктің, жеңілдіктердің және өтемақылардың класын белгілеу мақсатында жұмыс орындарында аттестаттау жүргізу;

еңбектің зиянды және қауіпті жағдайларында жұмыс істейтін қызметкерлерді міндетті түрде медициналық байқаудан өткізу; қолданыстағы заңдарға сәйкес арнайы тамақтандыру;

өндірісте зардап шеккен қызметкерлердің емделу, протездеу және т.с.с. шығындарын өтеу;

өртке қарсы іс-шаралар;

еңбек қорғау мәселелеріне арналған нормативтік-техникалық құжаттамалар алу. "Қазақтелеком" ААҚ қызметі қоршаған ортаға зиян келтірмейді. Қажет болған жағдайларда жерді баптау және қалпына келтіру жұмыстары жүргізіледі.

4.4. Маркетингтік зерттеулер

Телекоммуникациялар рыногының сыйымдылығы 1998 жылы 350 млн. АҚШ долларынан 2001 жылы 500 млн. долларға дейін өсті, бұл ретте ұлттық байланыс операторының үлесі, негізінен алғанда, ұтқыр байланыс операторларының қаулап өсуі есебінен 90 пайыздан 68 пайызға дейін қысқарды. Соңғы 4 жыл ішінде бұлардың рыноктағы үлесі 2,8%-дан 26,1%-ға дейін өсті.

Телекоммуникациялар нарығының тең жарымын қалааралық, халықаралық байланыс қызметі иемденуде, және де рыноктың 25%-ын қалааралық байланыс қызметі қалыптастыруда. ТМД елдері мен алыс шетелдердің халықаралық телефония қызметін сату көлемінің үлес салмағы тең болып отыр.

Ұялы байланыс телекоммуникациялық қызметтер нарығының төрттен бірінен астамын иемденуде.

Ресми тұрғыдан алғанда жалпы пайдаланыстағы телекоммуникациялар желісі үшін халықаралық және қалааралық байланыс рыногы "Қазақтелеком" ААҚ монополиясы болып табылады, алайда шын мәнінде оларда халықаралық және қалааралық трафикті өткізіп жүрген операторлар жұмыс істейді.

**Қазақстан Республикасы телекоммуникациялар нарығы
көлемінің 2005 жылға дейінгі болжамы**
(млн. теңге)

	2002	2003	2004	2005
	баға	болжам	болжам	болжам
Телекоммуникациялар				
рыногының көлемі	88584	97928	103045	108609
Оның ішінде:				
"Қазақтелеком" ААҚ	54177	58704	59310	60500
Басқа операторлар		34407	39224	48109

Сонымен Қазақстан Республикасының телекоммуникациялар нарығында "Қазақтелеком" ААҚ үлесі басқа операторлар қызметінің ұлғаюы есебінен болжам бойынша 2002 жылғы 61%-дан 2005 жылы 56%-ға дейін төмендейді.

Өзінің рыноктағы айқындамасын күшейту үшін "Қазақтелеком" ААҚ көрсетілетін қызметтер пакетін кеңейтуді, белсенді түрдегі маркетингті, прогрессивтік бағыттағы жаңа ілгершіл технологияларды енгізуді көздейтін мақсатты саясат жүргізеді.

4.5. Тарифтік саясат

Тарифтік саясат қолданылып жүрген заңнамаға сәйкес жүзеге асырылады.

Тұжырымдама тарифтерді қайта теңгерімдеуді және олардың құрылымын өзгертуді көздейді. Сондай-ақ абоненттердің санаттары арасындағы шекті жою арқылы бірдей сапалы бірдей қызметтерге тарифтер теңдігі көзделеді.

Тұжырымдамаға сәйкес жергілікті телефон байланысы қызметіне тарифтер өседі деп көзделуде, себебі оларды өндіруге және ұсынуға арналған шығындарды көрсетеді, бір уақытта халықаралық байланыс қызметіне арналған тарифтер едәуір төмендейді, себебі залалды қызметтерді кросс-қаражаттандыру қажеттігі жоққа шығады.

3-бөлім. Ұлттық компанияның дамуының инвестициялық жоспары

5-тарау. Инвестициялық саясат

**"Қазақтелеком" ААҚ 2003-2005 жылдарға арналған
инвестициялық жобалар тізбесі**
(млн. теңге)

Жобаның атауы	Болжам		
	2003	2004	2005
Ұлттық ақпараттық Супермагистральді (ҰАСМ)	3818,6	4112,4	5581,1
Телекоммуникациялардың жергілікті және дамыту және дамыту	3092	4143,3	2102,6
Аймақшілік және ауылдық желілерді дамыту	1002,6	1127,6	1264,6
ДАМА спутниктік байланысының дамыту	247,4	247,4	247,4
Ақтөбе қаласында коммутиация орталығын салу			154,6
Сөйлесулердің құнын уақыттық енгізу (СҚУЕ)		1731,5	231,9
Internet Data Center жобасы	46,4	30,9	30,9
Деректер беру желісін дамыту		463,8	463,8
Таксофон желісін дамыту	123,7	92,8	92,8
Жалпы арналық сигналдау ЖАС N 7		231,7	773
жүйесін енгізу		және	синхрондау
Интеллектуалдық желі тұғырнамасы платформасы		77,3	77,3
J-Rip бизнес-желісін дамыту	154,6	77,3	77,3
Телекоммуникациялар желілерінің дарын дамыту	3093	3091,8	1607,6
Барлығы	14237,4	14160,3	12318,4

Жоспарланған кезеңде мынадай инвестициялық жобаларды жүзеге асыру көзделіп
о т ы р :

1) НИСМ құрылысын жалғастыру. НИСМ элементі - Шығыс ТОБЖ құрылысы жалғастырылатын болады, оның толық аяқталуы 2006 жылға жоспарланып отыр және ол әлемдік телекоммуникациялар нарығында ұлттық бәсекелестік қабілетті қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Цифрлы магистрал құру барлық деңгейдегі телекоммуникацияларды дамытуға да, ақпараттандыруды арттыруға да және олар арқылы ТОБЖ өтетін аймақтардың іскерлік белсенділігін көтеруге де мүмкіндік туғызады, Ресей желісіне қосылатын екінші өте қуатты тәуелсіз шлюз ұйымдастырылатын болады.

Бұл жобаны іске асыру Қазақстан Республикасы телекоммуникациялар нарығын ырықсыздандыруды іске асыру барысында ұлттық бәсекелестікті қамтамасыз ету үшін Тұжырымдаманы орындау мақсатында жүргізіледі.

2) жергілікті телекоммуникациялар желілерін жетілдіру және дамыту. Қалалық, аймақшілік және ауылдық телекоммуникациялар желілерінің моралдық және табиғи тозығы жеткен жабдықтарын алмастыру жұмыстары жалғастырылады.

Осы жобаны жүзеге асыру нәтижесінде Қазақстанның ірі қалалары мен басқа да елді мекендерінің телекоммуникациялар саласындағы объектілерін кең көлемде жаңғырту жолымен мемлекеттік, шаруашылық жүргізу субъектілеріне, сондай-ақ Қазақстан Республикасының тұрғындарына телекоммуникациялар қызметін көрсетудің сапасы арттырылатын болады.

Бұл жобаны іске асыру телекоммуникациялар саласын нарығын ырықсыздандыруды іске асыру барысында техникалық базаны қамтамасыз ету үшін Тұжырымдаманы орындау мақсатында жүргізіледі. Тұжырымдамаға сәйкес, 2005 жылдың аяғында жергілікті желіні цифрландыру деңгейі 60%, орташа телефон тығыздығы - 100 тұрғынға белгіленген 15 телефон желісін құрайды.

3) аймақшілік және ауылдық желіні жаңғырту мен дамыту. Бұл жоба біріңғай жергілікті желіні құруға әкелетін "төселген" желілерді ұйымдастыруды, ұқсас АТС-ты цифрлыға ауыстыруды, қосу желілерін цифрландыруды, байланыстың әуе желісін радиореле желісі мен талшықты-оптикалық желісіне ауыстыруды, ауылдық телефон станцияларын аудан орталығындағы желімен бірте-бірте біріктіруді көздейді.

4) ДАМА спутниктік байланыс желісін дамыту. ДАМА станциясын орнату селолық аудандардың тұрғындарының байланыс қызметін көрсетудегі қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған. Байланыстың жер бетіндегі магистралдық арналары мен спутниктік байланыс желісін ұштастыру жол жағдайы қиын аудандар үшін оңтайлы шешім болып есептеледі. Көрсетілген жоба берілудің жоғары сапасымен, байланыстың шапшаң арналарының болуымен, коммутация мен бағыттаудың жақсартылған мүмкіндігімен, энергия тұтынудың төмендігімен сипатталады.

Аймақшілік және ауылдық желілерді дамыту мен жаңарту жөніндегі, ДАМА

спутниктік байланыс желісін дамыту жөніндегі жобалар онда 2003-2005 жылдар ауылды өркендетуге арналуы қажеттілігі атап көрсетілген, Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 29 сәуірдегі халыққа арнаған "2003 жылға арналған ішкі және сыртқы саясаттың негізгі бағыттары туралы" үндеуін орындау мақсатында іске асырылады.

5) Ақтөбе қаласындағы ХКО құрылысы. Қазіргі уақытта Алматы мен Астана қалаларында 5ESS жабдықтарының негізінде екі ХКО орнатылған. Үшінші ХКО құрылысы қолданылып жүрген коммутация сызбасын тұйықтауға мүмкіндік береді және халықаралық және қалааралық желдердің сенімділігін едәуір арттырады.

Бұл жобаның технологиялық сипаты бар, алғашқы желінің бөлігі болып табылады және ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталған. Осы себептен бұл жобаның өтелу мерзімі есептелмеген.

6) ТҚУЕ-ні әрі қарай енгізу. Көрсетілген жобаны іске асыру жергілікті телефон байланысы қызметіне төлемақы жүргізу кезінде әлеуметтік әділеттілік қағидатын жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Сондай-ақ, станция жабдықтарындағы, қосу және абонент желілеріндегі жүктеме азаяды.

Бұл жобаны іске асыру телекоммуникациялар саласын ырықсыздандыру барысында техникалық базаны қамтамасыз ету үшін Тұжырымдаманы орындау мақсатында жүргізіледі.

7) Internet Data Center (IDC) жобасын жүзеге асыру. Бұл жобаның мақсаты Интернетке жоғары жылдамдықпен кіруді және деректер беру қызметін көрсетуді, жоғары жылдамдықтағы арналармен IDC-ке қосылған Интернет - орталықтарын ұйымдастыруды, заңды және жеке тұлғаларға кіру мен хостинг қызметінің сапалы көрсетілуін қамтамасыз ету болып табылады.

Жобаның орташа өтелу мерзімі - 3,6 жыл.

8) Ұлттық деректер беру желісін дамыту. "Kazakhstan Online" деректер берудің бірыңғай Ұлттық желісін құру Қазақстан Республикасының тұрғындарын осы саладағы соңғы әлемдік жетістіктерге жауап бере алатын толық қызмет пакетімен қамтамасыз етуді көздейді. Деректер беру желісін одан әрі дамыту (Интернет желісіне кіру, электрондық пошта, факсимильдік және дауыстық хабарларды беру, телеконференциялар, деректер беру және цифрлы түрде ұсынылатын кез келген ақпаратты беру) осы қызмет түріне өсіп келе жатқан барлық сұраныстың қанағаттандырылуын қамтамасыз етеді.

Жобаның орташа өтелу мерзімі - 4,2 жыл.

9) таксофон желісін дамыту. Бұл жобаның мақсаты таксофон құралы арқылы жергілікті, қалааралық және халықаралық байланыс қызметін ұсынуды кеңейту болып табылады.

Жобаның орташа өтелу мерзімі - 5 жыл.

10) жалпы арналық ОКС N 7 сигнал беру және синхрондандыру жүйесін енгізу. Бұл

жоба сигналдық хабарларды бір ізге салу жолымен халықаралық және ұлттық телефон желісінің стандарты болып табылатын, сигнал берудің қазіргі заманғы ОКС N 7 түріне көшу арқылы байланыс сапасын көтеруге бағытталған, сондай-ақ "Қазақтелеком" ААҚ-тың цифрлық желісін қажетті сапада синхрондау сигналымен қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Бұл жобаның технологиялық сипаты бар және коммерциялық бағыттылығы жоқ. Осы себептен жобаның өтелу мерзімі есептелмеген.

11) интеллектуалдық желі платформасын дамыту. Жобаның мақсаты кез келген абонентке оның орналасқан жері, коммутациялық жабдықтары мен хабар беру жабдықтарына қарамастан қызмет спектрінің алуан түрін қысқа мерзім ішінде көрсетуге мүмкіндік беретін интеллектуалдық желі қызметінің тізбесін кеңейту болып табылады.

Жобаның орташа өтелу мерзімі - 6,3 жыл.

12) J-Run бизнес-желісін дамыту. Төселген J-Run телефон желісі бүкіл Қазақстан Республикасының аймағында жалпы қолданылатын телефон желісіне, алыс және таяу шет елдерге шығу мүмкіндігі, сондай-ақ желі шегінде бірыңғай алты мәнді нөмірлеуді ұйымдастыру мүмкіндігі арқылы телекоммуникация қызметінің кеңейтілген сервисін көрсетуге арналған.

Жобаның орташа өтелу мерзімі - 1,8 жыл.

13) Телекоммуникациялар желілері инфрақұрылымдарының дамуы. Едәуір қаражат (телекоммуникациялық жабдық құнының жоғары екендігін және желілік-кабельдік шаруашылықтың өте ұзын екенін ескеріп) ағымдағы дамыту бойынша негізгі құрал-жабдықтар және материалдық емес активтер - өлшегіш аспаптар, желілік және стансалық құрылыстар, дизель-генераторлар, станциялық аккумуляторлар, электрмен қоректендіретін қондырғылар аппараттық және бағдарламалық қамтамасыз етуді сатып алуға жұмсалатын болады. Бұл жоба технологиялық сипатта жасалды және қазіргі бар желілерді жұмыс қалпында сақтау үшін қажет.

1), 2), 3), 4), 6) Инвестициялық жобалардың әлеуметтік бағдары бар және коммерциялық бағыты жоқ болып табылады, осы себептен олардың өтелімділік мерзімі алдынан ала есептелмейді.

Жоспарланған мерзімде CDMA стандартындағы ұялы байланыс желісін құру көзделеді. CDMA технологиясы (Code Division Multiple Access) телекоммуникациялардың коммерциялық жүйелерінің әлемдік цифрлық стандарты болып табылады. Сөз тарату сапасының сипаты бойынша CDMA параметрі өткізу арналарының сапасымен салыстырмалы. Кодтандырудың орнатылған алгоритмі рұқсат етілмеген кіру мен тыңдаудан қорғауды қамтамасыз ете отырып, жоғары дәрежедегі құпиялылықты қамтамасыз етеді.

Ұялы байланыс операторының нарығына қатысу, "Қазақтелеком" ААҚ үшін стратегиялық міндет болып табылады. Бұл компанияны капиталдандыруды арттырады,

перспективалы және стратегиялық маңызды ұялы байланыс операторы нарығына мемлекеттің қатысуын күшейтеді, ауылдық байланыстың бірқатар проблемаларын неғұрлым аз шығынмен шешуге мүмкіндік береді, тұрғындарға сапалы және арзан ұялы байланыс ұсынады. CDMA стандарты негізінде келешекте үшінші буындағы стандартқа неғұрлым аз шығынмен көшуге мүмкіндік туады.

Лицензияны алу және жобаны іске асыру қолданылып жүрген заңнамаға сай жүргізілетін болады.

"Қазақтелеком" ААҚ инвестициялық бағдарламасын қаржыландыру көздері - "Қазақтелеком" ААҚ-тың меншікті және заемдық қаражаты.

Шетелдік қаржы институттарымен жасалған шектеулі келісім шарттарына сәйкес, "Қазақтелеком" ААҚ экспорттық - несиелік агенттіктердің (бұдан әрі - ЭНА) қатысуымен қаржы беріледі. Атап айтқанда, "Қазақтелеком" ААҚ HERMES (Алмания), ECGD (Ұлыбритания), IFTRIK (Израиль), СЕК (Словения) фирмаларымен жұмыс істеу тәжірибесі бар. Мұндай қаржыландыру Қоғамнан өз тарапынан қамтамасыз етілуін сұрамайды, оны ЭНА сақтандыру полисі атқарады. "Қазақтелеком" ААҚ ЭНА сақтандыру өтемімен қаржыландыру бойынша жұмыс тәжірибесін одан ары кеңейтуді жоспарлайды, өйткені бұл тиімділігі төмен сияпат мөлшерлемесімен ұзақмерзімдік қаржылық қаражаттар тартуға мүмкіндік береді.

Бұдан басқа, "Қазақтелеком" ААҚ әртүрлі қаржылық институттармен бірнеше несиелік шарттар жасап қойған және іске қосылған, оларда "Қазақтелеком" ААҚ активтерінің түрлері - жылжымалы және жылжымайтын мүлік, сондай-ақ өтімді активтер-телекоммуникациялар қызметтерін сатудан алынатын, Қоғам шотына келетін ақшалай түсімдер - міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ететін болады.

6-тарау. Бюджетпен қатынас

Жай акцияларға дивидендтер төлеу заңнамада белгіленген тәртіппен жүргізіледі. Бюджет комиссиясының 2002 жылдың 28 тамызындағы шешіміне сәйкес, 2003 жылы 2002 жылдың қорытындысы бойынша жай акцияларға 3,24 миллиард теңге мөлшерінде, оның ішінде мемлекеттік пакет бойынша 1,8 миллиард теңге дивидендтер төлеу болжануда. Акционерлердің жалпы жиналысы шешкен жағдайда 2003-2005 жылдары жай акцияларға дивидендтерін төлеуге таза пайданың кемінде 20%-ын бағыттау көзделуде.

Тұжырымдама "Қазақтелеком" ААҚ-тың алдына телекоммуникациялар саласын ырықсыздандыру үшін қажетті техникалық жағдайларды жедел дайындау жөнінде міндет қоятындықтан, дивидендтердің мөлшерін өсіру мақсатқа сай келмейді. Мәселен, 2005 жылдың аяғына дейін ұлттық ақпараттық супермагистральдің құрылысын аяқтау, телефон тығыздығын 100 тұрғынға 15 абонентке дейін жеткізу, жергілікті желілерді цифрландыру деңгейін құрастырылған сыйымдылықтың 60%-ына дейін қамтамасыз

ету қажет. Тек көрсетілген инвестициялық жобалардың жалпы құны 200 млн. АҚШ долларынан асады. Бұдан басқа, ұлттық операторға ауыл телефон байланысын дамыту жөніндегі міндет жүктелген.

Болжамды кезеңде жыл сайын салық ретінде 10 млрд. астам теңге, оның ішінде ҚҚС - 3,7 млрд. теңге, корпоративтік салық - 4 млрд. теңгеден астам, әлеуметтік салық - 2,4 млрд. теңге төлеу көзделуде.

Қорытынды

"Қазақтелеком" ААҚ-тың алдағы кезеңдегі бүкіл қызметі ұлттық бәсекелестік қабілетті қамтамасыз етуге және Қазақстанның Оңтүстік-Шығыс Азия - Еуропа және Орталық Азия - Ресей бағыттарында едәуір көлемдегі ақпараттық ағындарды қамтамасыз ету жөніндегі халықаралық транзит торабы ретінде қалыптасуына бағытталатын болады. "Қазақтелеком" ААҚ өз мақсатын озық технологиялар мен бірыңғай техникалық және ұйымдық идеология негізінде жұмыс істейтін және дамитын, телекоммуникациялық қызметтердің барлық түрлерін, соның ішінде оларға жүктелген міндеттерді бейбіт және соғыс уақытында, төтенше жағдайлар туындаған және ерекше маңызды жұмыстар мен іс-шараларды жүргізген кезде шешу үшін мемлекеттік басқару қорғаныс, қауіпсіздік және құқық тәртібін қорғау органдары мүддесінде дамытуға мүмкіндік беретін қуатты базаны құру деп түсінеді.

"Қазақтелеком" ААҚ алдағы уақыттағы қызметінде телекоммуникациялық қызметтер спектрін кеңейтуге, сату жүйесін сапалық жақсартуға, тұтынушыларға ұсынылатын сервистің сапасын арттыруға басым маңыз беретін болады.

"Қазақтелеком" ААҚ дамуының маңызды көрсеткіштерінің болжамы

	Өлшем бірлігі	2001 ж. есеп бағалау	2002 ж. болжам	2003 ж. болжам	2004 ж. болжам	2005 ж. болжам	2005 ж. болжам 2001 ж. %-бен
1. Өндірілген өнім	млн.	45881	54177	58704	59310	60500	132
			көлемі		- теңге		
			барлығы:		ішінде:		
			соның		Жергілікті		
					байланыс		
-кірістер	млн.	9779	10795	11635	12535	13545	139
					теңге		

-НТА саны	бірлік	1939628	2033791	2129791	2227791	2325791	120
					Қ а л а а р а л ы қ , х а л ы қ а р а л ы қ б а й л а н ы с		
-кірістер	млн.	28680	33781	37168	36831	36563	127
-трафик	млн.	1101	1291	1448	1491	1536	140
					т е ñ ğ е		
Басқа да	млн.	7422	9601	9901	9944	10392	140
кірістер					м и н у т		
2 .					Н е ğ і з ğ і к а п и т а л ğ а б а р л ы қ қ а р ж ы л а н д ы р у к ө з д е р і е с е б і н е н т а р т ы л а т ы н		
инвестиция -	млн.	18545	14187	14237	14160	12318	66
							б а р л ы ğ ы т е ñ ğ е
Сыртқы заемдар "		13107	5568	5446	5281	3350	26
Өз қаражаты	"	5438	8619	8791	8879	8968	165
					е с е б і н е н		
3. Өнімді	млн.	45881	54177	58704	59310	60500	132
					е с е б і н е н т е ñ ğ е		
					(ж ұ м ы с , қ ы з м е т) с а т у . д а н т ү с е т і н к і р і с -		
					барлығы		
4. Өнімнің	"	26823	31914	34630	35586	35695	133
					(ж ұ м ы с , қ ы з м е т) ө з і н д і к қ ұ н ы		
- барлығы							
5. Жалпы	"	19057	22263	24074	23074	24805	130
табыс							
6. Салық	"	12242	13244	14455	14234	14520	119
					с а л ы н а т ы н кіріс		

7. Табыс салығы	"	3601	3973	4337	4270	4356	121
8. Таза пайда (шығын) теңге	млн.	8639	9271	10119	9964	10164	118
9. Жай акция.	"		1704	3240		2024	1993
			ларға дивидендтер				
оның ішінде	"		947	1800		1124	1107
			мемлекеттік пакет акцияларға				
дивидендтер							
10. Қызметкерлер саны	адам	31177	32000	32000	32000	32000	103
11. Жалақы қоры теңге	млн.	10207	12248	13121	13345	13243	130
12. Орташа айлық жалақы	теңге	27282	31896	34169	34752	34487	126
13. Өткен кезең.	%	108,5	100,0	105,8	104,7	105,0	
			ге алғанда тарифтердің (бағалардың)				
өзгеруі							
14. Кредиторлық барлығы	мың.	31096750	29541913	28951074	28661564	28088332	90
		берешек		-	теңге		
15. Дебиторлық барлығы	мың.	8701035	8265983	8100664	8019657	7939460	91
		берешек		-	теңге		
		барлығы					

"Қазақтелеком" ААҚ бойынша 2003 жылдың негізгі көрсеткіштері
1 НК / 1 нысаны

Өлшем	2001	2002	2003	2002ж.	2003 ж.
бірлігі	есеп	бағалау	болжам	2001ж-	%-пен
				ға %-	2002
				пен.	ж-ға

		қызмет көлемі,			теңге		
барлығы:							
(жұмыс, қызмет),	млн.	45881	54177	58704	118,1	108,4	
барлығы:					теңге		
оның ішінде					"		
		түр - түрі					
бойынша:							
		қалааралық,					
		халықаралық					
		байланыс					
- кіріс	млн.	28680	33781	37168	117,8	110,0	
					теңге		
- трафик	мың.мин	1101345	1291273	1448293	117,2	112,2	
		жергілікті					
		байланыс					
- кіріс	млн.	9779	10795	11635	110,4	107,8	
НТА саны	бірлік	1939628	2033791	2129791	104,9	104,7	
басқа кірістер		7422	9601	9901	129,4	103,1	
2				Негізгі			
					капиталға		
инвестициялар,							
барлық	млн.	18545	14187	14237	77	100	
қаржыландыру					теңге		
		бұлақтары					
		есебінен,					
		барлығы					
оның ішінде					"		
		мемлекеттік					
		бюджет			қаржысы		
Сыртқы займдар		13107	5568	5446	42	98	
		есебінен					
Меншік қорлар	"	5438	8619	8791	158	102	
есебінен							
3	Өнім (жұмыс,	млн.	45881	54177	58704	118,1	108,4
қызмет)					теңге		
		өндіруден					
		түскен			табыс,		
барлығы:							

4	Өнім (жұмыс, қызмет)	млн.	26826	31914	34630	119,0	108,5
	құны, барлығы:			өнді.	рудің	өзіндік	теңге
5	Қарапайым	"		1704	3240		190
	оның ішінде			акцияларға дивидендтер 947	1800		190
	дивидендтер			мемлекеттік пакет	акция.		
				ларда			
6	Қызметкерлер саны	адам	31177	32000	32000	102,6	100,0
7	Еңбекақы қоры теңге	млн.	10207	12248	13121	120,0	107,1
8	Орташа айлық еңбекақы	теңге	27282	31896	34169	116,9	107,1
9	өзгертілуі)			Осының дағы негізгі		алдын. кезеңге рет.	
				телетін қызметтерге қатысты тарифтің (бағаның өткен желтоқсанға қатысты желтоқсанға өзгерістер,			
	барлығы	%	108,5	100,0	105,8		
10	Кредиторлық берешек	теңге	мың.	31096750	29541913	28951074	95 98
11	Дебиторлық берешек	теңге	мың.	8701035	8265983	8100664	95 98

**"Қазақтелеком" ААҚ қаржылық-шаруашылық қызметі
нәтижелерінің болжамы**
3 Н К н ы с а н ы
(м ы ң . т е ң г е)

N	Көрсеткіштер атауы	2001 ж.	2002 ж.	2003 ж.
		есеп	бағалау	болжам
	1	2	3	4
1	Өнім (жұмыс, қызмет) өткізуден түскен табыс	45880679	54177101	58704148
2	Өткізілген өнімнің (жұмыстың, қызметтің) өзіндік құны	26823392	31914094	34629518
3	Жалпы табыс	19057287	22263007	24074530
4	Кезеңдік шығындар, оның ішінде	7296713	9279179	9979470
4.1.	жалпы және әкімшілік шығындар	5649965	7035886	7522280
4.2.	өткізуге қатысты шығындар	196014	542508	607190
4.3.	пайыз өтеуге қатысты шығындар	1450734	1700785	1850000
5	Негізгі қызметтен түскен кіріс	11760574	12983828	14095060
6	Негізгі емес қызметтен түскен кіріс	481371	261000	360000
7	Әдеттегі қызметтен салық салынғанға дейінгі кіріс	12241945	13244828	14455060
8	Табыс салығы	3600874	3973448	4336518
9	Әдеттегі қызметтен салық салынғаннан кейінгі кіріс	8641071	9271380	10118542
10	Төтенше жағдайлар салдарынан шығын	1705	0	0
11	ТАЗА КІРІС	8639366	9271380	10118542

"Қазақтелеком" ААҚ ақша қаражаты қозғалысының болжамы
4 Н К н ы с а н ы
(м ы ң . т е ң г е)

N	Көрсеткіш атауы	2001 ж.	2002 ж.	2003 ж.
		есеп	бағалау	болжам

	1	2	3	4	
I	Операциялық		қызметтен	түскен	
	ақша қаражатының қозғалысы				
1	Ақша қаражатының түсуі		46636222	54689295	58839811
	Өнім (жұмыс, қызмет) өткізуден		45029842	52775170	56780418
			т ү с к е н	т а б ы с	
	алынған аванс		895148	1039097	1117956
	пайыз		27271	34011	58840
			д и в и д е н д	р о я л т и	
	басқа да түсімдер		683961	841018	882597
2	Ақша қаражатының шығысы		30945838	37856964	40816393
	жеткізушілер мен мердігерлер		4019340	4883548	5265315
			ш о т т а р ы	б о й ы н ш а	
	берілген аванс		4078975	4997119	5387764
	еңбекақы бойынша		7549273	9237099	9959200
	салықтар бойынша		12296496	15029215	16204108
	пайыз төлеу		1428253	1741420	1877554
	басқа төлемдер		1573501	1968562	2122452
3	Операциялық		қызметтен	түскен	
	а қ ш а		қ а р а ж а т ы н ы ң		
	көбеюі (+) / азаюы (-)	15690384	16832331	18023419	
II	Инвестициялық		қызметтен		
	түскен		а қ ш а	қ а р а ж а т ы н ы ң	
			қ о з ғ а л ы с ы		
1	Ақша қаражатының түсуі		439810	60000	182800
	материалдық		емес	активтерді	
	өткізуден		түскен	табыс	
			н е г і з г і	қ ұ р а л д а р д ы	
	өткізуден түскен табыс		416344	60000	182800
	басқа да		ұзақ	мерзімдік	
	активтерді		өткізуден	түскен	
			т а б ы с		
	қаржылық		инвестицияларды		
	активтерді		өткізуден	түскен	
	табыс				2 3 4 6 6
	басқа заңды		тұлғалар	ұсынған	

	несиелерден	түскен	табыс
басқа түсімдер			
2 Ақша қаражатының шығысы	13689332	12133041	12992967
материалдық емес активтер			
сатып алу	374459	400000	420000
негізгі құралдар сатып алу	8342803	10392562	12572967
басқа да ұзақ мерзімдік активтер алу			4972070
қаржылық инвестициялар сатып алу			1340479
басқа заңды тұлғаларға несиелер ұсыну			
басқа төлемдер			
3 Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының көбеюі (+), азаюы (-)	-13249522	-12073041	-12810167
III Қаржылық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
1 Ақша қаражатының түсімі	15289308	12805879	10718521
акциялар және басқа бағалы қағаздардан		309250	868443
банк несиелерін алудан басқа түсімдер	14573894	11937436	10718521
2 Ақша қаражатының шығысы	16993837	18556323	17433422
банк несиелерін өтеу	15896290	16512641	13713322
меншік акциялар алу			
дивиденд төлеу	309376	1843682	3520100
басқа төлемдер	788171	200000	200000
3 Қаржылық қызметтен түскен ақша қаражатының көбеюі (+), азаюы (-)	-1704529	-5750444	-6714901
ЖИЫНЫ:		Ақша қаражатының	
көбеюі (+), азаюы (-)	736333	-991154	-1501650
Есеп беру кезеңінің басындағы ақша қаражаты	1407501	2143834	1152680
Есеп беру кезеңінің соңындағы ақша қаражаты		2143834	1152680
			1244894

"Қазақтелеком" ААҚ кезеңдің шығындары, болжамдық көрсеткіштері (ұлттық компания)

5 Н К ны с а н ы
м ы ң . т е ң г е

N	Көрсеткіш атауы	Есеп беру		
		кезеңіне		
		есептелгені		
		2001 ж.	2002 ж.	2003 ж.
		есеп	бағалау	болжам
1	2	3	4	5
	Барлығы:	7296713	9279179	9979470
1	Жалпы және әкімшілік шығыстар, барлығы	5649965	7035886	7522280
1.1	Материалдар	0	154156	169279
1.2	Қызметкерлер еңбекақысы	2560903	2862580	3067000
1.3	Еңбекақы төлеуден аударылатыны	506611	583965	626661
1.4	Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің амортизациясы	516636	491114	534592
1.5	Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді қызметпен қамту	42334	313639	315000
1.6	Коммуналдық шығындар	23265	25063	27945
1.7	Іссапар шығындары, барлығы	158748	183472	201000
1.7.1	тағайындалған нормалар шегінде	137088	157164	172746
1.7.2	нормадан тыс	21660	26308	28254
1.8	Өкілеттік шығындар	23408	19235	20447
1.9	Қызметкерлердің біліктілігін жетілдіруге арналған шығындар	122577	188906	200000
1.10	Директорлар кеңесін ұстауға арналған шығындар	0	0	0

1.11	Салықтар бойынша шығындар	750683	832090	902900
1.12	Кеңсе және баспа жұмыстары	102579	105062	110144
1.13	Байланыс қызметі	76848	100000	107000
1.14	Күзет шығындары	41249	55601	60000
1.15	Консультациялар және ақпараттық қызметтер	120771	220000	235000
1.16	Банк қызметі	280824	306757	322034
1.17	Сот шығындары	452	350	381
1.18	Айыппұл, өсімпұл және шарттарды орындалмағаны үшін төлемдер			0
1.19	Табысты жасырғаны (азайтып көрсеткені) үшін айыппұл және өсімпұл			0
1.20	Ұрлаудан, жоғалудан, ТМҚ кем шыққаннан болған және нормативтен тыс қары зияндар	18244	18000	20070
1.21	Жалдауға қатысты шығындар	22809	30921	34477
1.22	Әлеуметтік салаға қатысты шығындар	1514	3000	3345
1.23	Күмәнді қарыздар бойынша резерв құру шығындары	-267862	200000	200000
1.24	Мерекелік, мәдени-көпшілік және спорттық шаралар өткізуге қатысты шығындар	93300	95000	100000
1.25	Қайырымдылық көмек	11001	0	0
1.26	Басқа шығындар	443071	246975	265000
2	Сату-өткізу шығындары, барлығы	196014	542508	607190
2.1	Материалдар			0
2.2	Қызметкерлер еңбекақысы			0
2.3	Еңбекақы төлеуден аударылатыны			0
2.4	Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің амортизациясы			0
2.5	Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер.			

	ді қызметпен қамту				0
2.6	Коммуналдық шығындар				0
2.7	Іссапар шығындары барлығы				0
2.7.1	тағайындалған		нормалар		
	шегінде				0
2.7.2	нормадан тыс				0
2.8	Тиеу-түсіру,		тасымалдау		
	және сақтау шығындары				0
2.9	Жарнама	мен	маркетингке		
	қатысты шығындар	89176	401384	457590	
2.10	Жалдауға қатысты шығындар				0
2.11	Әлеуметтік	салаға	қатысты		
	шығындар				0
2.12	Басқа шығындар	106838	141124	149600	
3	Пайыз бойынша		шығындар,		
	барлығы	1450734	1700785	1850000	
3.1	Банк несиелері		бойынша		
	шығындар	сыйақылық	(пайыздық)		
		1261354	974587	1000000	
3.2	Жеткізушілер		несиесі		
	бойынша сыйақылық	189380	726198	850000	
		(пайыздық)	шығындар		
3.3	Жалдауға	қатысты	сыйақылық		
		(пайыздық)	шығындар		
3.4	Басқа		шығындар		

Қазақстан Республикасы
 Үкіметінің
 2003 жылғы 7 сәуірдегі
 N 329 қаулысымен
 бекітілген

"Қазақтелеком" ашық акционерлік қоғамын дамытудың 2003 жылға арналған маңызды көрсеткіштері

Астана, 2003 жыл

2003 жылы "Қазақтелеком" ААҚ серпінді даму бойынша қол жеткізген оң үрдістерді нығайтуды жоспарлап отыр. Тиімді және табысты қызмет етуді қамтамасыз

ету үшін жоғары деңгейде жоспарланған өндірістік және қаржылық көрсеткіштерге қол жеткізуге күш салу керек.

Болжам бойынша, телекоммуникация қызметін сатудан түскен кірістер 2003 жылы 58704 млн. теңгені құрайды және ол 2002 жылмен салыстырғанда 8%-ға өседі.

Жергілікті байланыстан түсетін кірістер, болжам бойынша 2003 жылы 8%-ға өсіп, 11635 млн. теңгені құрайтын болады. Бұл ретте негізгі телефон аппараттарын 2129791 бірлікке дейін көбейтуді қамтамасыз ету болжануда, олардың саны 5%-ға дейін өседі.

Кірістер құрылымындағы анағұрлым көбірек үлесті қалааралық халықаралық телефон байланысы алып отыр - 63,3%, осы қызмет түріндегі кіріс көлемі 2003 жылы 2002 жылға қарағанда 10%-ға өсіп, 37168 млн. теңге мөлшерінде болады деп болжануда. Қалааралық, халықаралық байланыс бойынша кірістердің өсуін шығыс трафигін ұлғайту есебінен қамтамасыз ету жоспарлануда, ол болжам бойынша өткен жылдың осындай кезеңіне қарағанда 12%-ға артып, 1448 млн. минутқа дейін жетеді деп күтуде.

Басқа да табыстар (телеграфтық байланыстан, бөгде операторларды қосудан, смарт-карталарды, деректер беру желісінің қызметтерін, сымдық таратуды, "Құлан" желісін сатудан) 3% артып, болжам бойынша 9901 млн. теңгені құрайтын болады.

Кірістер бойынша болжамдардың орындалуы кең көлемді инвестициялық бағдарламаны іске асыру нәтижесінде қамтамасыз етілетін болады, оның ауқымы 14237 млн. теңге көлемінде болады деп болжануда. Бағдарламаны қаржыландыруды сыртқы заемдар (5446 млн. теңге) есебінен және өз қаражаттарын (8791 млн. теңге) пайдалану жолымен қамтамасыз ету. Инвестицияларды жергілікті телекоммуникациялар желісін жетілдіруге және дамытуға, Шығыс ТОБЖ құрылысын аяқтауға, деректер беру желісін сыртқы арнаның Интернеттегі жалпы сыйымдылығын 68 Мбит/с дейін арттыру арқылы дамытуға бағыттау көзделуде.

Жезқазған-Жаркент, Атырау-Орал радиожелілік цифрлық желілері салынатын болады. 2003 жылы Солтүстік ТОБЖ-іні жобалауға дайындау жөніндегі жұмыстар жүргізіледі деп болжануда. Алғашқы екі кезең бойынша БУЕЖ енгізу жөніндегі жұмыстар аяқталатын болады.

1 млрд. астам теңге ауылдық желілерді жетілдіру мен дамытуға жіберілетін болады. Атап айтқанда, 2003 жылы 140 ауылдық ұқсас станцияларды цифрлық АТС ауыстыру жоспарлануда. Ішкі аудандық қосу желілерін цифрландыру 116 ауылдық елді мекенді қамтиды. Алыс, қатынауы қиын аудандарда 30 ДАМА станциясын орнату жоспарлануда.

Сатылған өнімдердің (жұмыстардың, қызметтердің) өзіндік құны болжам бойынша 2002 жылмен салыстырғанда 9%-ға артып, 34630 млн. теңгені құрайды, соның ішінде материалдар - 2874 млн. теңге, еңбек бойынша шығындар - 10804 млн. теңге, үстеме шығыстар - 20952 млн. теңге. Ішкі өндірушілер бағасының өсуімен, сондай-ақ шетелдерде сатып алынатын элементтер үшін доллар бағамының өсуіне

негізделгендіктен, қуат көзіне, отынға, кабелге және қосалқы бөлшектерге кететін шығындар өседі деп болжануда. Амортизациялық аударымдар артатын болады, бұл желінің жаңаруы және кеңеюі барысында едәуір жабдық санының енгізілуіне байланысты.

Жалпы кіріс, болжам бойынша 2002 жылмен салыстырғанда 8%-ға артып, 24074 млн. теңгеге жетеді. Салық салынатын кіріс 9%-ға артып, 14455 млн. теңгені құрайды. Болжам бойынша қосымша құн салығы 4337 млн. теңгені құрайды. Соған орай, таза пайда 10119 млн. теңгені құрайды және 2002 жылмен салыстырғанда 9%-ға артады.

2002 жылғы 28 тамыздағы Бюджет комиссиясы шешіміне сәйкес, 2003 жылы 2002 жылдың қорытындылары бойынша дауыс беретін акцияларға дивидендтер төлеу 3240 млн. теңге көлемінде болжануда, соның ішінде мемлекеттік акциялар пакеті бойынша 1 8 0 0 м л н . т е ण г е .

"Қазақтелеком" ААҚ-тың қызметкерлер саны 2002 жылдың деңгейі бойынша болжанып отыр және 32000 адамды құрады болады. Болжам бойынша, жалақы қоры 2002 жылмен салыстырғанда 7%-ға артып, 13121 млн. теңгені құрайтын болады. Тиісінше, бір қызметкердің орташа айлық жалақысы 34169 теңге болады (7%-ға өскен).

2002 жылмен салыстырғанда тарифтер 5,8%-ға өзгереді деп көзделуде. Кредиторлық берешек болжам бойынша 2002 жылмен салыстырғанда 2%-ға кемиді және 2 8 9 5 1 млн. теңгені құрайды.

Дебиторлық берешекте 2%-ға кеміп және 8101 млн. теңгені құрайды деп болжануда.

"Қазақтелеком" ААҚ "Алтел" ЖАҚ-тың 50% акциясын, "GSM" Қазақстан "Қазақтелеком" ААҚ ЖШС-тың 49% акциясын, "Нұрсат" ЖАҚ-тың 41% акциясын иеленеді.

2003-2005 жылдары аффилирленген кәсіпорындардан дивидендтер алу жоспарланып отырған жоқ. Акциялардың бақылау пакеті болмағандықтан, "Қазақтелеком" ААҚ акционерлердің жалпы жиналысының дивидендтерді төлеуге қатысты шешімдеріне ықпал ете алмайды.

"Қазақтелеком" ААҚ-тың 2003 жылға арналған маңызды көрсеткіштері

	Өлшем бірлігі	2001 есеп	2002 бағалау	2003 болжам	2003 ж. 2001 ж. %-бен	2003 ж. 2002 ж. %-бен
1. Өндірілген	млн. өнім	45881	54177	58704	128	108
			көлемі	-	теңге	

		б а р л ы ғ ы :					
		с о н ы ң					і ш і н д е :
		Ж е р г і л і к т і					
		б а й л а н ы с					
-кірістер	млн.	9779	10795	11635	119	108	
					т е ң	г	е
-НТА саны	бірлік	1939628	2033791	2129791	110	105	
					Қ а л а а р а л ы қ ,		
					х а л ы қ а р а л ы қ		
					б а й л а н ы с		
-кірістер	млн.	28680	33781	37168	130	110	
					т е ң	г	е
-трафик	млн.	1101	1291	1448	132	112	
					м и н	у	т
Басқа да	млн.	7422	9601	9901	133	103	
кірістер	минут						
2 .					Н е г і з г і		
					к а п и т а л ғ а		
					б а р л ы қ		
					қ а р ж ы л а н д ы р у		
					к ө з д е р і		
					е с е б і н е н		
					т а р т ы л а т ы н		
инвестиция -	млн.	18545	14187	14237	77	100	
					б а р л ы ғ ы	т е ң	г
Сыртқы заемдар "		13107	5568	5446	42	98	
					е с е б і н е н		
Өз қаражаты "		5438	8619	8791	162	102	
					е с е б і н е н		
3. Өнімді	млн.	45881	54177	58704	128	108	
					(ж ұ м ы с ,	т е ң	г
					қ ы з м е т)	с а т у .	
					д а н	т ү с е т і н	
					к і р і с	-	
					барлығы		
4. Өнімнің	"	26823	31914	34630	129	109	
					(ж ұ м ы с ,		

қ ы з м е т)
ө з і н д і к   қ ұ н ы

- барлығы						
5. Жалпы табыс	"	19057	22263	24074	126	108
6. Салық кіріс	"	12242	13244	14455	118	109
				с а л ы н а т ы н		
7. Табыс салығы	"	3601	3973	4337	120	109
8. Таза пайда (шығын) теңге	млн.	8639	9271	10119	117	109
9.		Д а у ы с		б е р е т і н		
акцияларға дивидендтері оның ішінде	"		1704	3240		190
	"		947	1800		190
				м е м л е к е т т і к		
				п а к е т	а к ц и я .	
				л а р ғ а		
дивидендтері						
10. Қызметкерлер саны	адам	31177	32000	32000	103	100
11. Жалақы қоры теңге	млн.	10207	12248	13121	129	107
12. Орташа айлық жалақы	теңге	27282	31896	34169	125	107
13. Өткен кезең.	%		108,5	100,0		105,8
			г е	а л ғ а н д а		
				т а р и ф т е р д і ң		
				(б а ғ а л а р д ы ң)		
өзгеруі						
14. Кредиторлық барлығы	мың.	31096750	29541913	28951074	93	98
		б е р е ш е к	-		т е ң г е	
15. Дебиторлық барлығы	мың.	8701035	8265983	8100664	93	98
		б е р е ш е к	-		т е ң г е	
				б а р л ы ғ ы		

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК